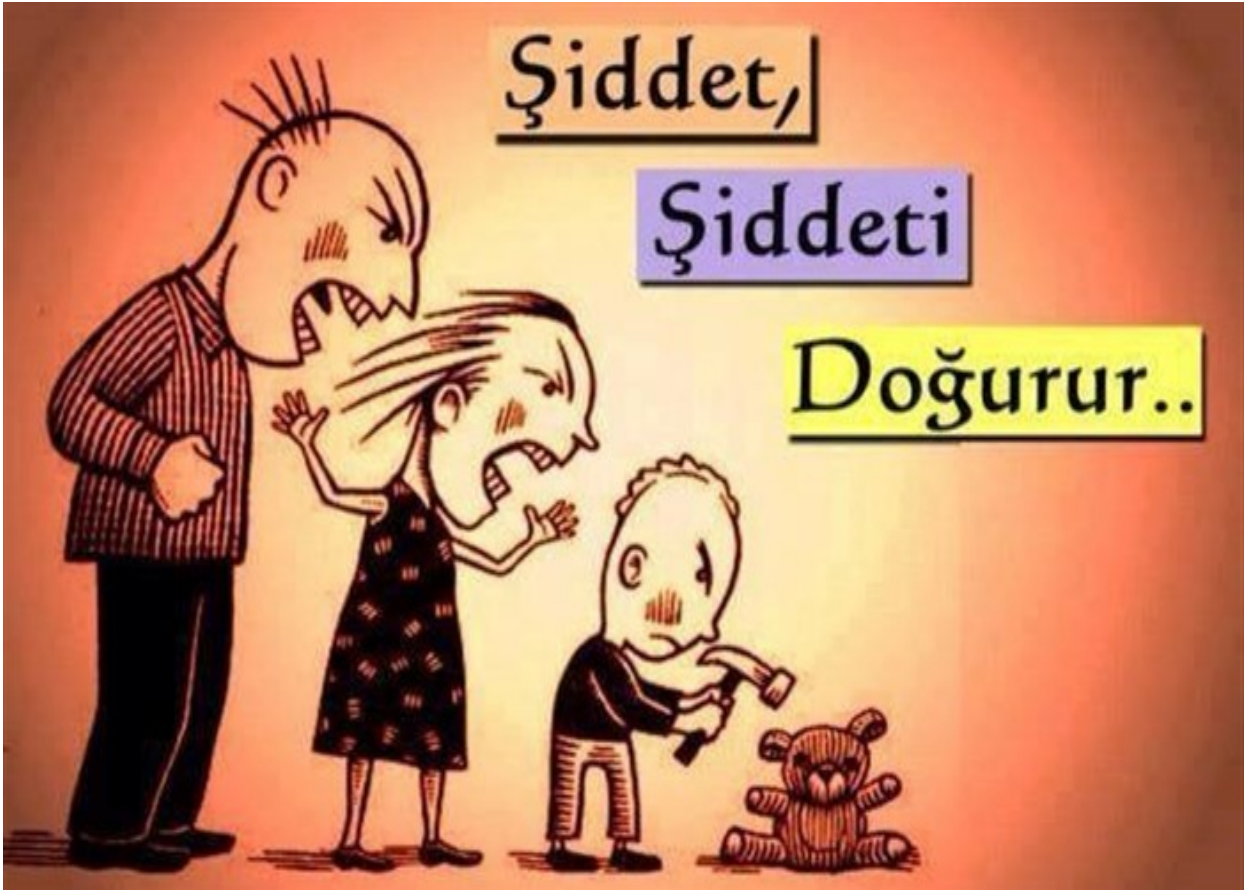

ŞİDDET VE KORUNMA YOLLARI

SAYI 4 HAZİRAN 2015

"ELİNİ KORKAK ALIŞTIRMA, UZAN VE KUCAKLA ARKADAŞINI"

1. ŞİDDET NEDİR ?

İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmış olan şiddet olgusu, birçok bireysel ve toplumsal öge ile birlikte karmaşık bir yapı ortaya koymaktadır. Şiddet, günümüzde dünyada ve Türkiye’de giderek artan bireysel ve toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Toplumda şiddet içeren olayların arttığı; bu artışın okul çağı çocuk ve gençlerini de içine alacak şekilde yaygınlaştığı gözlenmektedir.

Şiddet; yakıp, yok eden, saldırgan davranışlar içeren, kaba kuvvet ve beden gücünü kötüye kullanmayı, bireye veya topluma zarar veren eylemleri; taşlı, sopalı, bıçaklı, silahlı saldırıları vb. birçok ilişki-etkileşim tarzındaki aşırı duygu durumunu ifade edici yaklaşımları içerisinde barındıran bir davranış biçimidir. Şiddet, ayrıca, genel anlamda da öfke, kaygı ve korku duygularının değişik boyutlarıyla dışa yansımalarıdır. Şiddet, klasik anlamda düşünüldüğü üzere sadece fiziksel boyutta değil; sosyal, psikolojik, hatta ihmal ve istismar boyutunda da değerlendirilmelidir.

Şiddet, günümüzün önemli sosyal sorunlarından biridir. Şiddetin tanımının da genişlemesiyle birlikte, bu konuya olan duyarlılığın arttığı söylenebilir. Ekonomik ve toplumsal şiddetten, iş yerinde şiddete kadar birçok geniş yaşam alanında ele alınan şiddet, okul şiddeti, gençlik şiddeti, kadına yönelik şiddet gibi yeni kavramları doğurmuştur. Saldırganlık ve şiddet kavramları genellikle eşanlamlı gibi kullanılsa da aralarındaki sınır genellikle tartışma konusudur. Şiddet, saldırganlığın nefret, düşmanlık gibi duygu durumlarının daha da etkinlik kazandığı biçimi olarak tanımlanabilir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti; "Kişinin bilinçli olarak, kendisine, başkasına, bir gruba veya bir topluluğa karşı, yaralama, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği ya da yoksunlukla sonuçlanan, ya da sonuçlanma olasılığı olan, tehdit ederek veya gerçekten, fiziksel zorlama ya da güç kullanılması" olarak tanımlamaktadır.

Kısaca şiddet, güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür. Tüm bu tanımlara baktığımızda fiziksel, psikososyal ve cinsel şiddet uygulanması bir grup ya da topluma yönelik olabilmekte, bilinçli olarak harekete geçmeyi ve sonucunda oluşan durumu göz önüne almakta, istem dışı zarar verme şiddet olarak sayılmamaktadır.

Tanımlar içinde fiziksel zor kullanımının yanı sıra güç kavramının da kullanımı, şiddet içeren hareketin doğasını genişletmekte, tehdit ve aşağılamayı da içeren güç ilişkileri sonucu doğan şiddet de kapsamaktadır. Güç kullanımı aynı zamanda bariz şiddet davranışının yanı sıra ihmal davranışını da içermektedir. Bu sebeple fiziksel zor ya da güç kullanımı denince intihar, kendine zarar verme davranışlarının yanı sıra ihmal, fiziksel, cinsel ve psikolojik kötüye kullanımının da tüm tipleri anlaşılmalıdır.

2. Şiddetin türleri

Şiddet, güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplumsal hareketlerin tümüdür. Pek çok kişi şiddeti sadece dayak veya vurma olarak algılar. Oysa şiddetin pek çok türü vardır. Şiddet fiziksel şiddet, duygusal şiddet, sözel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, toplumsal ilişkileri sınırlayıcı şiddet türlerinde görülmektedir.

2.1. Fiziksel şiddet:

Şiddetin en iyi tanınan şeklidir. "Bir kaza olmaksızın, fiziksel sarsıntı ya da yaralanmalarla sonuçlanan herhangi bir davranış biçimi" olarak tanımlanır. Fiziksel şiddet uygulayan, genellikle mevki ve pozisyon olarak karşısındakine göre öğretmenin öğrencisi, kocanın karısı, anne-babanın çocuğu karşısında olduğu gibi daha güçlü bir konumdadır. Tokat atarak, çimdikleyerek, elle, kemerle, sopayla dövmenin sonunda bedenine cezaya uğraması anlamına gelir. Bilerek verilen bir ceza olduğu gibi, bir yetişkin ya da yaşça büyük olan bir çocuk tarafından düşünmeden aniden verilen bir tepki olabilir. Bu tepkilere; itmek, tokat atmak, tekmelemek, tükürmek, yumruklamak, kol kıvrımak, kol - bacak kırmak, saçından sürüklemek, su, yemek, uyku, tuvalete gitmek gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak, gerektiği halde tıbbi tedavi almasını engellemek, silahla yaralamak, öldürmek vb. gibi görülebilir.

2.2. Duygusal şiddet:

Duygusal şiddet karşıdaki kişinin duygularını rencide edecek biçimde davranılmasıdır. Duygusal şiddet çok yıkıcı olabilir ve gencin depresyona girmesine içe kapanmasına özsaygısının azalmasına kaygılı olmasına saldırgan hale gelmesine ve başarısız olmasına yol açabilir.

Duygusal şiddet, bir çok farklı şekilde görülebilir:

Reddetmek: Çocuğun değerini reddetmek, kendisini küçük görmesine neden olmak

Aşağılamak: Alay ederek yada hakaret ederek çocuğu küçük düşürmek

Yıldırma: Fiziksel şiddetle tehdit etmek yada çocuğun eşyalarını kırıp dökmekle tehdit etmek

Soyutlama: Yoksun bırakma, diğer çocuklarla normal ilişkiyi kısıtlama, fiziksel sınırlama getirmek, ayrıca umursamama, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma duygusal şiddete örnek olarak verilebilir.

2.3. Sözel Şiddet:

Şiddetin, fiziksel şiddet ile birlikte en çok kullanılan şeklidir. Sözel şiddete; sürekli eleştirmek, aşağılamak, küfür etmek, tehdit etmek, kararlara katılımın engellemek, sürekli sorguya çekmek, sık sık bağırma, aşağılayıcı isim takmak, sık sık alay etmek, dini veya etnik kimliğine yönelik hakaret etmek, görüşlerini ve çalışmalarını küçümsemek, laf atma, aşağılama, söylenti yayma, saldırgan ifadeler kullanma, tehdit etme, eşya ve giysilerle alay etme örnek olarak verilebilir.

2.4. Cinsel Şiddet:

Çocuğun, bir erişkininin cinsel gereksinim ya da isteklerinin doymu için cinsel nesne olarak kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır. Kız veya erkek çocuk ve gençlerin yetişkinler tarafından cinsel yönden istismar edilmesidir. Cinsel şiddet; cinsellik içeren sözler söyleme, sarkıntılık etme, sıkıştırma, elle rahatsız etme, ilişkiye zorlamak, tecavüz, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, korkutan ve kıran davranışlar, kadınlığını/erkeklğini aşağılamak, taciz, cinsel organlara zarar vermek, namus ve töre baskısı ve öldürmek vb. gibi bir çok farklı şekilde görülebilir.

2.5. Ekonomik Şiddet:

Ekonomik şiddet; evsizlik, işsizlik, ekonomik yönden mahrum bırakma, harçlıktan mahrum bırakma, ihtiyaçları gidermeme, parasını almak ve geri vermemek, istemediği işte çalıştırmak, çalıştırmamak, büyük gruplarca yapılan ekonomik kazanım amaçlı, ekonomik etkinliği bozma, gerekli hizmetlere ulaşımı engelleme ve ekonomik bölünme, işe yollamama veya zorla çalıştırma ve eline hiç para vermeme vb. gibi bir çok farklı şekilde görülebilir.

2.6. Toplumsal İlişkileri Sınırlayıcı Şiddet

Toplumsal ilişkileri sınırlayıcı şiddet; Arkadaşlarıyla görüşmesini, dışarı çıkmasını yasaklamak, takip, aşağılamak, alay etmek, sözünü kesmek, gruptan dışlamak, ayrımcılık yapma, zorla evlendirmek, töre, kan davası, komşu kavgaları, sporda şiddet vb. gibi farklı şekillerde görülebilir.

3. ŞİDDETİN NEDENLERİ

Şiddet tek bir nedene indirgenemez. Şiddet bugün toplumsal bir sorundur ve çevreden kaynaklanmaktadır. Yani çevredeki okul, aile, ekonomik örgütler v.b. toplumsal kurumlar devreye girmektedir.

- ▶ Yoksulluk oranının giderek artması
- ▶ Şiddetin getirdiği kazanç, güç ve kontrol sağlama,
- ▶ Göç sebebiyle başta büyük kentler olmak üzere varoşların oluşması ve geçiş kültürü problemleri
- ▶ İstikbal endişesi ve ümitsizlik
- ▶ Kültürel yozlaşma ve kimlik kargaşası ve dini değerlerde zayıflama
- ▶ Karamsarlık, ümitsizlik ve hayata isyan ettiren her türlü müzik
- ▶ Aile içi ve okullarda şiddet örnekleri ile şiddet kullanmayı öğrenme
- ▶ Kitle iletişim araçlarıyla silahlanma dürtüsünün güdülenmesi, kışkırtılması
- ▶ Yazılı basın, sosyal ve görsel medyanın şiddet öğeleri içeren program ve haberleri; düzeysiz, şiddet konulu duygusallığı körükleyen dizi filmler
- ▶ Okulun öğrencilerin canlı yaşamını sürdürme, güç, sevgi, ait olma, özgürlük ve eğlence gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması
- ▶ Şiddetin bir eğitim aracı olarak kullanımı
- ▶ Kız-erkek arkadaş sorunu, cinsiyet rolleri
- ▶ Boş zaman değerlendirme olanaklarını yetersizliği
- ▶ Katı öğretmen davranışları
- ▶ Şiddetin normalleştirilmesi

4. ŞİDDET İÇERİKLİ DAVRANIŞLAR

- ▶ Öfke patlamaları
- ▶ Vurmak, tekmelemek, itmek
- ▶ Yaralamak, yaralamaya çalışmak, kavga etmek
- ▶ Başkaları ile ilgili tehditler savurmak
- ▶ Hayvanlara yönelik acımasız davranışlar
- ▶ Yangın çıkarmaya teşebbüs etmek
- ▶ Eşyalara bilerek zarar vermek

5. ŞİDDET İÇEREN POTANSİYEL TEHLİKE İŞARETLERİ

Birçok suç ve şiddet olayında erken tanıma ve uyarı işaretleri vardır. Bunlar çoğunlukla davranışsal ve duygusal işaretlerdir. Eğitimcilerin ve ailelerin erken uyarı işaretlerini fark etmeleri sağlamak amacıyla öncelikle çocuk ve ergenlerle olan iletişimlerini açık hale getirmeleri, onların ihtiyaçlarının ve becerilerinin farkında olmaları ve onların davranışlarına dikkat etmeleri ilk adım olabilir.

- ▶ Evde veya okulda sosyal olarak aşırı içine kapanık olma
- ▶ Yoğun bir izolasyon içinde olmak ve yalnızlık duygusu
- ▶ Şiddete maruz kalmak
- ▶ Aşırı reddedilme duyguları
- ▶ Başkaları tarafında çabucak kızdırılabilir olmak
- ▶ Aşırı alınganlık
- ▶ Merhamet duygusunun az olması
- ▶ Kendine rahat verilmediği duygusunu sık yaşamak
- ▶ Okula ilginin ve başarının düşük olması

BEDENSEL TEPKİLER

- Solunum sayısı artar (bedene daha fazla oksijen sağlanır).
- Kalp vuruş sayısı artar ve kan basıncı yükselir (bedenin gereken bölgelerine gerekli kan takviyesi yapılır).
- Kas gerimi artar (kuvvet gerektiren işlere hazırlık yapılır).
- Sindirim yavaşlar veya durur (iç organlardaki kan, kas ve beyne geçer, bağırsak ve mesane adaleleri gevşer).
- Gözbebekleri büyür (daha fazla ışık alınarak algıyı güçlendirmeye yardımcı olur).

- ▶ Öfke kontrolünün yetersiz olması ve sık öfke patlamaları yaşamak
- ▶ Geçmişinde şiddet içeren davranışların bulunması
- ▶ Bireysel farklılıklara toleransın olmaması ve önyargı
- ▶ Madde ve alkol kullanımı
- ▶ Kronik disiplin probleminin olması
- ▶ Fevri olmak ve düzenli/sürekli olarak vurma, sindirme, zorlayıcı davranışlar gösterme
- ▶ Çok çabuk hayal kırıklığına uğramak ve bununla başa çıkamama
- ▶ Dalga geçilme ve tacize uğrama duyguları
- ▶ Şiddeti yazılar ve resimler ile anlatmak
- ▶ Çetelere bağlı olma
- ▶ Silaha yasal olmayan yollardan ulaşma ve kullanma
- ▶ Şiddet ile sık ve açık bir şekilde tehdit etme
- ▶ Şiddeti seyretmekten hoşlanma

Yukarıda sayılanlar her zaman şiddete yol açmaz. Fakat problemlere çözüm bulunmadığında, zaman içinde bu işaretler şiddeti doğurabilir.

6. ŞİDDETİN SONUÇLARI

6.1. Kısa Dönemde Görülen Sonuçlar

- ▶ Morluklar, yaralar, kırıklar gibi vücutta görülebilen sonuçlar.

6.2. Uzun Dönemde Görülen Sonuçlar

6.2.1. Fiziksel Sonuçlar

- ▶ Ağrı şikayetleri (baş ağrısı, karın ağrısı gibi),
- ▶ Sinirlilik ve gerginlik,
- ▶ Kısa dikkat süresi, yorgunluk ya da aşırı enerji,
- ▶ Sık hastalanma,
- ▶ Kişisel temizliğine dikkat etmeme,
- ▶ Gelişimsel gerileme, yaşından küçük davranışlara geri dönme (Yatak ıslatma, dışkı kaçırmaya, parmak emme gibi),
- ▶ Acıya karşı duyarsızlık, tehlikeli oyunlar oynama ve etkinliklerde bulunma, kendine zarar verme (bilerek bir yerini kesme, yakma, kafasını vurma) gibi.

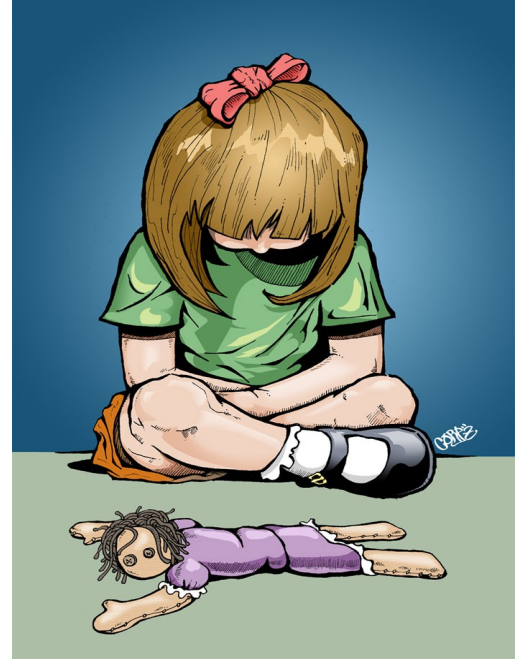
6.2.2. Duygusal Sonuçlar

- ▶ Terk edilmekten korkma,
- ▶ Duygularını ifade etmekten korkma,
- ▶ Yaralanmaktan korkma,
- ▶ Yaşamındaki şiddet ve karmaşa nedeni ile kızgınlık duyma,
- ▶ Depresyon (aşırı mutsuzluk),
- ▶ Kendini çaresiz ve güçsüz hissetme,
- ▶ Evde olan bitenlerden utanma,
- ▶ Ailede yaşanan şiddet ve şiddeti durduramamak ile ilgili suçluluk duyguları,
- ▶ Ailesi adına üzüntü duyma,
- ▶ Sinirli olması ve içine kapanması
- ▶ Anne babasına karşı duygularında karışıklık (sevgi ve nefreti aynı anda hissetme),

6.2.3. Davranışsal Sonuçlar

- ▶ Uyku sorunları, kâbuslar,
- ▶ Altını ıslatma,
- ▶ Hayvanlara eziyet etme
- ▶ Kontrol edilememe,
- ▶ Sınırlarını bilmeme,
- ▶ Yönergeleri yerine getirememe,
- ▶ Saldırganlık ya da aşırı pasiflik,
- ▶ Bahaneler bulma, kendini savunma gayretleri,
- ▶ Alaycı yaklaşımlar,
- ▶ Duygusuz davranma, donukluk,
- ▶ Her şeyi "siyah ya da beyaz" görme,
- ▶ Aşırı ilgi çekme davranışları, yalan söyleme,
- ▶ Sigara, alkol, uyuşturucu bağımlılığı

6.2.4. Zihinsel Sonuçlar

- ▶ Şiddetin sorumluluğunun kendinde olduğunu düşünme;
- ▶ Kendi davranışları için başkalarını suçlama;
- ▶ Düşük benlik saygısı;
- ▶ İstediklerini ve ihtiyaçlarını belirtememe; verilenle yetinme,
- ▶ Başkalarına güvenmeme;
- ▶ Kızgınlığın kötü bir şey olduğuna ve kızgın insanın başkalarına zarar vereceğine inanma.
- ▶ Rollerle ilgili katı yargılara sahip olma(kadınlar... gibi, erkekler... gibi davranmalıdır.)
- ▶ İstediklerini yaptırmak, kızgınlığını belirtmek, kendini güçlü hissetmek ve ihtiyaçlarını karşılamak için sevdiği insanlara vurmanın normal olduğuna inanma;

6.2.5. Toplumsal Sonuçlar

- ▶ Arkadaşlarından ve akrabalarından uzak durma,
- ▶ İlişkilerinde genellikle kavgacı olma,
- ▶ Çok çabuk arkadaş olup arkadaşlıklarını aniden bitirme,
- ▶ Başkalarına güvenmekte (özellikle yetişkinlere) zorluk çekme,
- ▶ Kızgınlığını kontrol edememe, uzlaşma becerileri gösterememe,
- ▶ Evden uzaklaşma, aşırı sosyal yaşantı,
- ▶ Yasa dışı davranış eğilimi
- ▶ Arkadaşlarına zorbalık yapma ya da kendini ezdirme,
- ▶ Şiddet içeren ilişkiler içine girme ve bu ilişkilerde ya ezen ya da ezilen taraf olma, arkadaşlarla aşırı sert oyunlar oynama gibi.

6.2.6. Aile İçi Şiddetin Yaşandığı Evlerde

- ▶ Çocuklar anne baba arasında gerginliğe yol açmakla suçlanırlar
- ▶ Çocuk evin içinde korku duyarak dolaşır
- ▶ Çocuk, şiddet anında annesini ve kardeşlerini korumaya çalışır
- ▶ Çocuğun duygusal ihtiyaçları karşılanamaz
- ▶ Üzüntüsü, sevinci, korkusu, endişesi yetişkinler tarafından fark edilmez
- ▶ Çocuğun aile içi (anne-baba arasında olan) kavgalar sırasında taraf tutması istenir
- ▶ Çocuğun şiddet gören kişiyi koruması, rahatlatması veya şiddet gösteren kişiyi sakinleştirilmesi beklenir
- ▶ Evdeki mutsuzluk nedeni ile çocuğun yeme, içme, bakım ve temizlik ihtiyaçları ihmal edilebilir, okul durumu takip edilmez veya çocuğun uykuları bölünür, ders çalışamaz
- ▶ Şiddet gösteren ebeveyn sık sık çocuğa kendisinin ne kadar haklı olduğunu anlatmaya çalışır ve çocuğun kafası karışır
- ▶ Çocuk aşağılamaları, hakaretleri duymak ve dayak, tekme, tokada seyirci kalmak veya bunları kendisi yaşamak zorunda kalır.

Okullarımızda da şiddetin önlenmesine yönelik çıkarılan ilgili genelgeler doğrultusunda çalışmalar koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Yapılacak bu çalışmalarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin yapacağı faaliyetlerin önemine vurgu yapılmaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri eğitimde; bireyler arası farkları gözeterek öğrencilerin; kişisel sorunlarını çözebilmelerine, karşılaştıkları güç durumlarla mücadele edebilmelerine, karar verme becerileri geliştirmelerine, derslerde edinilen yaşantıları ile hayattaki amaçları arasında ilişki kurabilmelerine, kendi niteliklerine uygun program, bölüm ve alanlara yönelmelerine, giderek daha da karmaşık hâle gelen toplum yaşamında, sayıları sürekli artan meslekleri tanımalarına, toplumda kendilerine açık fırsatları görebilmelerine, bunları değerlendirebilmelerine, planlı ve sistemli hareket edebilmelerine yardım eder.

Bu hizmetlerin yürütülmesinde eğitim-öğretim sistemimiz içinde görev alanların sorumluluklarını yerine getirmesi, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında sorunlara **erken müdahale ve özellikle problemin oluşmadan önlenmesine yönelik gelişimsel- önleyici yaklaşım esas alınmaktadır.**

Merkezî düzeyde yapılacak bu çalışmalar doğrultusunda; okulda şiddet, saldırganlık, zorbalık ve diğer risk faktörlerini önleme ve müdahale hizmetleriyle ilgili aşağıda belirtilen görev ve sorumluluklar Valiliklerce koordinasyonu sağlanarak yürütülmektedir. **Yapılacak çalışmalar oluşturulan İl Yürütme Kurulunda planlanarak uygulanır. İl Yürütme Kurulu'nun üyeleri aşağıdaki verilen şekliyle teşekkül ettirilir.**

- ▶ İl Millî Eğitim Müdürünün başkanlığında;
- ▶ Millî Eğitim Müdürlüğünün ilgili müdür yardımcıları ve şube müdürleri,
- ▶ İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanı,
- ▶ Rehberlik ve Araştırma Merkezi/merkezlerini temsilen bir müdür ve bir rehber öğretmen/psikolojik danışman,
- ▶ Okulöncesi, ilköğretim, genel ve mesleki-teknik ortaöğretim, çıraklık ve yaygın eğitim okul/kurumlarını temsilen birer okul/kurum müdürü ve birer rehber öğretmen/psikolojik danışmanın katılımıyla il yürütme kurulu oluşturacaktır.

Okul Şiddeti Denildiğinde

- Tehdit,
- Hırsızlık,
- Zorbalık,
- Kavga saldırı,
- Grup veya çete saldırıları,
- İftira atma

7. ÖĞRETMENLER TARAFINDAN ÖNLEME ÇALIŞMALARI

Son yıllarda okullardaki şiddet olaylarında büyük bir artış gözlenmektedir. Okullardaki şiddeti önlemeye yönelik çabalar belirli risk faktörlerini azaltıp koruyucu faktörleri arttırmayı amaçlamaktadır. Okullarda öğretmenler tarafından önleme çalışmaları 2 aşamada gerçekleştirilmektedir.

7.1. Birinci Aşama: Sorunların Tespit Edilmesi

- ▶ Sürekli şiddet ,zorbalık ve kavga davranışı gösteren öğrenciler tespit edilerek, bu öğrencilerle bireysel olarak ilgilenilmeli.
- ▶ Okul çevresinde bulunan, kavga ve şiddete eğilimli kişilerin varsa çetelerin tespit edilmesi.
- ▶ Bu kişileri okulun çevresinde bulunduran sebeplerin tespiti

7.2. İkinci Aşama: Tespitlerden Yola Çıkarak Gerekli Çalışmalara Başlanması

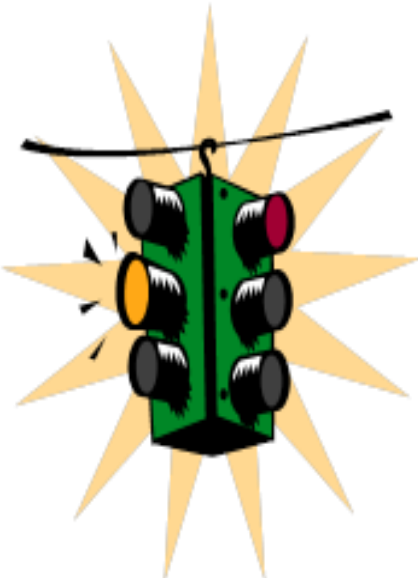
- ▶ Hedef olarak tespit edilen öğrenciler bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
- ▶ Yapılan görüşmelerde öğrenciyi bu tür davranışlara iten nedenler belirlenmelidir. Daha sonra nedenlerin ortadan kaldırılabilmesi için imkanlar ölçüsünde gerekli önlemler alınmalıdır
- ▶ Bireysel görüşmeler belli aralıklarla devam ederken, öğrencinin velisi ile en 2-3 kez görüşülmeli. Gerekirse ev ziyaretleri yapılmalı. Alınabilecek önlemler ve çocuğa yaklaşım tarzının nasıl olması gerektiği aile ile paylaşılmalı.
- ▶ Öğrencinin yaptığı olumsuz davranışlar aileye sürekli şikayet eder şekilde dile getirilmemeli. Bu tarz bir yaklaşım aileyi ve öğrenciyi okuldan soğutacaktır.
- ▶ Şiddet davranışları gösteren öğrenciye karşı sabırlı olunmalı. Yaptığı davranışlara karşı ani ve sert bir üslup ile karşılık verilmesi onun bu olumsuz davranışını pekiştirir.
- ▶ Gerektiğinde orta öğretim düzeyinde bulunan disiplin kurulları, disiplin kurulunda ele alınması gereken davranışları görmezden gelmemeli.
- ▶ Eğer öğrenciye disiplin cezası verilecek adil olunmaya ve abartılı cezalar verilmemesine dikkat edilmeli.
- ▶ Şiddet eğilimlerinde bulunan öğrencileri asla başka öğrencilerin yanında yargılamayın.
- ▶ Kendinizi öğrenciye sevdirmeden ve kabullendirmeden öğrenci üzerinde etkili olamayacağınızı unutmayın

Okul çevresinde öğrencilere şiddet uygulayan veya da şiddet davranışına yönlendiren kişi yada gruplar var ise;

- ▶ Okul personeli bu kişilere karşı aynı yaklaşım tarzı içinde olmalıdır.
- ▶ Gerekli durumlarda emniyet yetkilileri ile irtibata geçilmelidir
- ▶ Okul öğrencilerimizden bu kişiler ile irtibatı yada işbirliği olanlar tespit edilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.(Bireysel görüşme, ikna etme, aile ile görüşme vb.)

8. ANNE-BABALARA ÖNERİLER

- ▶ Sorunlarınızı nasıl çözdüğünüzü çocuklarınızla paylaşın. Olumlu sorun çözme becerilerini görün ve övün.
- ▶ Arkadaşlarından gelen kabadayılıkla baş etmede bir yetışkenden yardım alması için onu cesaretlendirin. Bu kişinin kim olabileceği konusunda görüşlerinizi paylaşın.
- ▶ Çocuğunuzun hangi TV programlarını izlediğini takip edin. TV, sinema ve medyadan şiddet içerikli mesajlara maruz kaldıklarını göz ardı etmeyin. İzledikleri bu görüntüleri taklit edebileceklerini unutmayın.
- ▶ Oynadıkları bilgisayar oyunlarını gözden geçirin. Bu oyunlarda şiddet normalleştirilebilir. (Araba kullanırken bir adamı ezmenin puan kazandırması gibi...)
- ▶ Çocuklarınızın bireysel farklılıklarını kabul etmelerinin değeri ve önemini anlaması için yardım edin.
- ▶ Çocuğunuzun güçlü yönlerini ön plana çıkarın. Kendinden farklı özellikleri olan arkadaşları olabileceğini, farklılıklara saygı göstermenin öfke kontrolünü kolaylaştıracağını dile getirin.
- ▶ Çocuklarınızın öfke patlamalarını, aşırı kavga etmesini, hayvanlara karşı şiddet içeren davranışlarını, arkadaş yokluğunu, okulda davranış problemlerinin sık sık ortaya çıkmasını izleyin.
- ▶ şiddet uygulandığında neler hissettiğini, arkadaşlarının neler hissedebileceğini, başka nasıl davranabileceğini konuşun.
- ▶ Gerekirse bir uzmandan görüş alın.
- ▶ Ne zamanlar özür dilediğini, özür dilemenin ona ne kazandırdığını, ne kaybettirdiğini konuşun.
- ▶ Affetmeyi öğrenmezse intikam duyguları besleyecek ve içindeki öfke beklenmedik bir anda patlayarak şiddet sergilemesine yol açacaktır, Ona affedebilmeyi öğretin.
- ▶ Çocuğunuzun kiminle nerede olduğunu bilin ve daima çocuklarınızı yüreklendirin.
- ▶ Arkadaşlarını tanımaya çalışın. Eve arkadaşlarına davet etmesine izin verin.
- ▶ Bazı arkadaşlarından hoşlanmadığını, kendi davranışlarına müdahale ettiğini çocuğunuz belirtirse, onu yargılamadan, eleştirmeden sonuna kadar dinleyin.
- ▶ Bu düşüncelerini olur olmaz yerlerde aktarmamaya veya ima etmemeye özen gösterin. Böylece çocuğunuzun paylaşım konusunda güvenini kazanabilirsiniz.
- ▶ Çocuğunuzun arkadaşlarının aileleri ile de tanışmaya çalışın. Böylece aranızdaki iletişim daha da güçlenecektir.
- ▶ Aileler arasında birbirinize destek de olmanız kolaylaşacaktır.
- ▶ Eğer evde bir şekilde şiddet uygulanıyorsa, ne yapsanız anlamsız olacaktır. Kendiniz model olmadıkça, çocuğunuzdan uygun davranış göstermelerini bekleyemezsiniz.
- ▶ Sabırlı olun, değişimin uzun süre alabileceğini unutmayın.
- ▶ Umudunuzu yitirmeyin...

**ÖFKELENDİĞİNİZ ANDA
KIRMIZI İŐIK “DUR”**

DÜŞÜN SARI İŐIK “BEKLE”

- Sorununu ve ne hissettiğini söyle,
- Olumlu bir hedef belirle,
- Farklı çözüm yolları düşün
- Seçimin ilerdeki sonuçlarını düşün

**OLUMLU, ZARAR VERMEYEN
BİR YOL BUL YEŐİL İŐIK
“UYGULA”**

8.1. ÇOCUĞUNUZU KORUMAK İÇİN

Onun her şeyin farkında olduğunu bilin: Çocuklar kendilerine şiddet uygulanmasa veya şiddet onların yanında gerçekleşmese bile evdeki şiddeti hissederler ve bundan etkilenirler.

Onunla şiddeti konuşun: Çocuğunuzla şiddet konusunda konuşmaya karar verdiğinizde onun sizinle bu konuyu konuşmak istemeyebileceğini veya cevaplamakta oldukça zorlanacağını sorular sorabileceğini baştan kabul edin. Kısaca durumu ve ailenin bu durumdan nasıl etkilendiğini anlatın. Sorularına açık ve doğru cevap verin. Detaylara girmeyin. Bazı çocuklar sizi üzmemek için şiddet hakkında konuşmak istemezler ve üzüntülerini, korkularını, kızgınlıklarını içlerine atarlar. Sizinle duygularını paylaşması onu cesaretlendirin, ama konuşmak istemiyorsa zorlamayın.

Onu dinleyin ve duygularını kabul edin: Çocuğunuz sizinle duygularını paylaşırsa onu ilgi ve anlayışla dinleyin. Yargılamayın, eleştirmeyin ve duygularını geçiştirmeye çalışmayın. Çocuklar genellikle evdeki şiddetten kendilerini sorumlu tutarlar. Suçluluk duygusu çocuğu derinden yaralayabilir. Çocuğunuza bunun onun suçu olmadığını açık bir şekilde belirtin. Çocuğunuz şiddet nedeniyle size de kızgın olabilir ve sizi suçlayabilir. Bu normal bir tepkidir. Savunmaya geçmeden dinlemeye çalışın. Söylediklerini dikkate alacağınızı ama şiddetin, nedeni ne olursa olsun kesinlikle yanlış bir davranış olduğunu belirtin.

Çocuğunuza şiddet kullanmamayı öğretin: Bazı çocuklar şiddet uygulayan ebeveyni tarafından şiddete kullanmaya teşvik edilir. Onlara şiddet kullanmamayı öğretmek önemlidir. Çocuğunuza şiddetin kabul edilemez ve yanlış bir davranış olduğunu anlatır, kız ve erkek çocuklarınız arasında ayırım yapmayarak ona kadın ve erkek rolleriyle ilgili sağlıklı bir bakış açısı kazandırır, kızgınlığınızı ondan çıkartmaya kalkışmazsanız onun da şiddeti doğal bir olaymış gibi görmesinin önüne geçebilirsiniz. Örneğin çocuğunuza, onlar büyürken annelerin bazı sınırlamalar getirebileceğini, ancak kızların da aynı erkekler gibi kendi davranışlarından sorumlu olduğunu anlatabilirsiniz.

Çocuğu aracı olarak kullanmayın: Çocuğunuzun sizinle eşiniz arasında arabuluculuk yapmasını ya da taraf tutmasını istemeyin. Arabuluculuk küçük bir çocuk için oldukça ağır bir görevdir. Eşler kendi aralarında anlaşmasa bile çocuk her iki ebeveynini de sever. Eğer kendisi tercih ederse ve güvenli bulursa bu konuda yaşadığı üzüntü, gerginlik ve diğer duyguları şiddet gösteren ebeveynine anlatabilir. Bu konuda çocuğunuzun siz zorlamayın. Şiddete maruz kalırsanız çocuğunuzun sizi korumasını istemeyin. Kendinizi korumak sizin görevinizdir. Şiddet sırasında çocuğunuz da yaralanabilir. Ayrıca sizi koruyamadığı düşünürse suçluluk duyabilir.

Korunmayı öğretin: Çocuğunuza çevredeki şiddet tehlikeli boyutlara varacak olursa neler yapması gerektiğini öğretin (saklanmak, polise haber vermek, öğretmenlerinden yardım istemek, komşunun ya da akrabalarından birinin evine kaçmak gibi).

Güven verin: Çocuğunuza evde yaşanan şiddet hakkında yardım alabileceğiniz kişiler olduğunu ve gerekirse yasal yollara başvurabileceğinizi anlatarak, güven verin.

Gerektiğinde çocuğunuzun öğretmeni ile konuşun ve yardım isteyin: Öğretmen şiddetin etkileri ile baş etmesinde çocuğunuza destek ve anlayış gösterebilir, çocuğunuzun eğer varsa okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisine yönlendirebilir. Ayrıca en yakındaki Rehberlik Araştırma Merkezi ve destek verebilecek kuruluşlar hakkında size bilgi verebilir. Evdeki şiddet nedeniyle çocuğunuzun okuldaki davranışları da değişmiş olabilir. Öğretmen, durumdan haberdar olursa çocuğunuzun davranışlarıyla ilgili daha doğru bir anlayış geliştirebilir. Çocuğunuza konuyu öğretmeni ile konuştuğunuzu söylemeniz ise, ondaki şiddeti gizli tutmanın yol açabileceği gerginliği azaltabilir.

9. ŞİDDET GÖREN BİRİNE NASIL YARDIM EDEBİLİRSİNİZ ?

9.1. Tanıdığınızın şiddet gördüğünü ve yardıma ihtiyacı olduğunu nasıl anlayabilirsiniz?

Tanıdığınızın yüzünde, sırtında, kolları veya bacaklarında belirgin morluklar, yaralar, kırıklar var mı? Sık sık başına bir kaza geldiğini mi söylüyor? Örneğin: “Merdivenden düştüm”, “Kapiya çarptım” gibi. Bu kişi sık sık çeşitli kaza bahaneleri ile işe, eğer öğrenci ise okula gelmiyor mu?

Tanıdığınızın eşi onu sık sık herkesin içinde azarlıyor, ona hakaret ediyor veya ona tehditler savuruyor mu?

Tanıdığınızın eşi onu çok sıkı kontrol ediyor mu? Örneğin onun ne giyeceğine, nereye gideceğine, kiminle konuşacağına, ailesi ile görüşüp görüşmeyeceğine eşi mi karar veriyor?

Tanıdığınızın davranışlarında bir değişiklik var mı? Örneğin, ürkmüş, bitkin, uykusuz, gergin, sinirli ya da ağlamaklı görünüyor mu? Çocukları sık sık ağlayıp, huysuzluk yapıyorlar mı? Eskiden farklı olarak okul başarıları düştü mü?

9.2. Şiddete uğrayan bir tanıdığınıza nasıl yardım edebilirsiniz ?

Aile içi şiddet sadece bir "aile meselesi" değildir. Şiddet suçtur. İlgisiz veya sessiz kalmanız şiddete uğrayan yakınınız için tehlike yaratabilir. Aile içinde şiddete uğrayan bir tanıdığınıza (komşunuz, arkadaşınız, işyerinden bir tanıdığınız, akrabanız, öğrenciniz, veliniz) vereceğiniz destek çok değerlidir. Bu kişinin size aile sırlarını açması gerekmez; yalnızlığını ve çaresizliğini onu dinleyerek, şiddet hakkında bilgi vererek, çözüm yollarını düşünmesine yardımcı olarak azaltabilirsiniz.

Güven verin ve sizinle konuşmasını sağlayın: Ona, size güvенеbileceğini, onun için endişelendiğinizi söyleyin ve sizinle maruz kaldığı şiddet hakkında konuşup konuşamayacağını sorun. Sizin de elinizden fazla bir şey gelmeyebilir. Her sorunun cevabını bilemeyebilirsiniz. Yine de ona yardımcı olmak istediğinizi belirtin. Bu onun yalnızlık ve çaresizlik duygusunu azaltacaktır. Tanıdığınızla eşi yokken, yalnızken görüşün.

Dinleyin: Dinlemek ona yapacağınız en değerli yardımdır. Onu konuşmak için zorlamayın, ayrıntılı sorular sormayın. Bırakın size kendi istediği kadar açsın. Hiçbir zaman onu suçlamayın ve korkusunu küçümseme-
yin. Söylediklerine inanın. Yargılamayın, eleştirmeyin, olayları hafife alan veya alaycı yorumlar yapmayın.

İlgilenin: Tanıdığınızı sık sık ziyaret edin veya davet edin. Onunla bağlantınızı koparmayın. Onun kendisini daha iyi hissetmesini sağlayın. Eğer evde aşağılanıyorsa büyük bir ihtimalle kendine güveni zayıflamıştır. Ona değer verdiğinizi, dostluğunu önemseydiğinizi hissettirin. Onun güçlü yanlarını, beğendiğiniz özelliklerini belirtin. Yaptıklarını övün.

Yardım alması için destek olun: Ona yardımcı olabilecek yakınlarının olup olmadığını sorun. Gerekirse ona evini açabilecek akrabaları var mı? Eşine sözü geçen bir aile büyüğü, eşinin bir yakını, arkadaşı var mı? Bu kişiden eşi ile konuşması için yardım istenebilir mi?

Bilgi verin: Şiddete uğrayan kişilere destek verebilecek kuruluşları araştırın ve bu bilgileri tanıdığınıza verin. Ona Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dan söz edin.

9.3. Şiddet gören birisine nasıl yardım edebilirsiniz?

Aile içi şiddet ciddi yaralanmalar hatta ölümle sonuçlanabilir. Eğer şiddete şahit olursanız ya da çığlıkları işitiyorsanız derhal polisi ya da Jandarmayı (155 -156) arayabilir ya da savcılığa olayı yazılı ihbar ederek Ailenin Korunmasına Dair Kanun uyarınca tedbir alınmasını isteyebilirsiniz.

Lütfen unutmayın! Tehlikedeyseniz yardım isteyin !!!

9.3.1. Yakınlarınızdan bir çocuk aile içinde şiddete uğruyorsa!!!

Yanında güvende olabileceği bir akrabasını bulup çocuğu korumasını isteyin. Olay anında 155 ya da 156'ya, en yakın karakola, il ya da ilçedeki çocuk şube müdürlüğüne, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na veya doğrudan herhangi bir adliyede savcılığa başvurarak ihbarda bulunabilirsiniz.

9.3.2. Başvurabileceğiniz kuruluşlar

- Polis ve jandarma karakolları
- İl ve İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, toplum ya da aile danışma merkezleri
- Sağlık kuruluşları
- Cumhuriyet Savcılığı
- Aile mahkemeleri
- Belediyelerin Kadın Danışma Merkezleri
- Baroların Kadın Danışma Merkezleri ve Adli Yardım Kurulları
- Kadın örgütlenmeleri

9.3.3. Acil telefonlar

- Polis imdat – 155
- Jandarma – 156
- Ambulans -112
- Alo 183 (SHÇEK Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı)

Çocuğu sözel olarak hırpalamak

Çocuğu gereksiz yere ağlatmak

Çocuğu pornografik malzemeye veya davranışlara maruz bırakmak

Çocuğun dokunulmasını istemediği yerlerine dokunmak

Çocuğu kendine dokunmaya zorlamak

Çocuğun özgüvenini kırmak

Öfkeyi, gerginliği azaltmak için çocuğu örselemek, itip kakmak

Çocuğu kendi çıkarları için kullanmak

Çocuğa yeterli bakım sağlamamak, ör: Kirli, çıplak, aç bırakmak

Çocuğu hizmetçi gibi kullanmak

Çocuğu dinlememek

Çocuğun duygusal gereksinimlerini göz ardı etmek

Başka işler yaptırarak çocuğun eğitim ve hobileri için kullanacağı zamanı harcamak

Okulda çocuğa vurmak veya aşağılamak

Çocuğun tıbbi gereksinimlerini göz ardı etmek

Çocuğun eğitim gereksinimlerini göz ardı etmek

Zarar verecek durumlarda çocuğu denetimsiz bırakmak

KAYNAKLAR

1. Adıyaman Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 2002, Değişik Boyutlarıyla Eğitimde Şiddet, Adıyaman RAM yayınları.
2. <http://aileicisiddeteson.com/06/06/2015>
3. <http://www.mumsema.org/misafir-sorulari/139749-siddet-nedir-siddetin-turlerinelerdir.html> 06/06/2015
4. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/60/05/734211/icerikler/siddet-vezararları230648html 06/04/2015
5. Kocacık F., Şiddet Olgusu Üzerine, <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/88.pdf> 17/04/2015
6. Köknel ,Özcan., 1996, “Bireysel ve Toplumsal Şiddet” Altın Kitaplar,İstanbul,
7. TBMM Meclis Araştırması Komisyonu Raporu http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem_22/yil01/ss1413_BOLUM.pdf 17/04/2015
8. TBMM Meclis Araştırması Komisyonu Araştırma Raporu, 2009, "Türkiye’de Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerde Ve Ceza Ve İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu Ve Hükümlü Çocuklarda Şiddet Ve Bunu Etkileyen Etkenlerin Saptanması", TBMM Basımevi, Ankara
9. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genelge No: 2006/26
10. Yavuzer, Haluk., 1992, “Çocuk ve Suç” Remzi Kitabevi, İstanbul.
11. Çocuk Bilgi ve Güvenliği Derneği, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Koruma Birimi (AÇOK)

